

Soms werd in Indië in Europese dagbladen negatief geschreven over de Islam of over de Profeet – door de inheemse pers werd daar steeds met geprikkeldheid op gereageerd. Van belang was daarbij dat door inheemsen nogal eens werd aangenomen dat het Christendom in Indië snellere vorderingen had gemaakt dan in werkelijkheid het geval was. Zo werd begin '41 in Batavia tijdens een vergadering van een Islamietische jeugdorganisatie door de spreker beweerd dat, aldus een persverslag, 'door de activiteit die het Christendom hier in Indonesië aan de dag heeft gelegd . . . , twee-en-een-half miljoen Islamieten naar het Christendom zijn overgelopen' (in werkelijkheid waren er toen anderhalf miljoen inheemse Christenen en de meesten hunner woonden in streken waar de Islam geen of weinig invloed had gehad). 'Hij schatte de ware Islambelijders hier op hoogstens 20 % van de bevolking. Gelukkig, aldus spreker, dat er nog lieden zijn die de Islam hier tot zijn oorspronkelijke staat willen terugbrengen.'¹

★

Wie waren 'de ware Islambelijders'?

Het ligt niet op onze weg, die vraag te beantwoorden, maar een feit is het dat orthodoxe Islamieten zoals men ze vooral in Atjeh, op Sumatra's Westkust en op West-Java kon aantreffen, het geloof in de vorm waarin het op Midden- en Oost-Java werd aangehangen, een vreemd mengsel vonden van Voor-Hindoese, Hindoese en Islamietische opvattingen. Heidens? Neen, in zijn synthetisch karakter typisch Javaans en in elk geval door deze Javanen beschouwd als hun authentieke, Islamietische godsdienst.²

¹ *Hong Po*, 31 maart 1941, aangehaald in: *Overzicht van de Indonesische en Chinees-Maleise pers*, 1941, p. 526. Deze gedrukte overzichten, aanvankelijk samengesteld door het Kantoor voor de Volkslectuur, verschenen van oktober '40 af als een uitgave van de eerder in '40 ingestelde Regeringspubliciteitsdienst; de titel werd toen ook veranderd: van *Overzicht van de Inlandse en Maleis-Chinese pers* tot *Overzicht van de Indonesische en Maleis-Chinese pers*. In 1941 begon de Regeringspubliciteitsdienst voort met de uitgave van een gedrukt *Persoverzicht* dat zich ook tot de Europese bladen uitstrekte. ² Gouverneur-generaal Idenburg schreef in '12 aan Kuypers: 'Natuurlijk is niet ieder inlander goed mahomedaan: in Midden-Java zijn er zelfs . . . betrekkelijk weinig die zich aan